

hed for Erhvervslivet. Naar den store Toldreform nu ikke gennemføres — skønt vi gerne havde hjulpet med dertil —, saa er der dog maaske den Fordel ved for en Tid — i alt Fald for denne Regerings Levetid — at faa Ro og blive fri for Strid om de store toldpolitiske Principper, at der maaske bliver lidt større Mulighed for at komme de nødstedte Industrier, som er i en ekstraordinær vanskelig Situation, til Hjælp ved ekstraordinære Midler, end naar Tanker og Kræfter optages af de toldpolitiske principielle Stridigheder. Ogsaa af den Grund vil vi derfor fra vor Side medvirke til den hurtigst mulige Gennemførelse af en saadan teknisk Toldlovsrevision, idet vi mener, at det maaske da ogsaa vil være lidt lettere, naar en eller anden Industri paa Grund af de ganske ekstraordinære Forhold i Verden eller herhjemme kommer i store Vanskeligheder, at yde den Hjælpen paa en Maade, som man saa maaske kan samles om. Den højtærede Landbrugsminister og andre mener jo, at midlertidig Toldbeskyttelse, Kriseværn, er det rigtige. Vi mener fremdeles, at Importreguleringens Vej er en langt bedre Vej at gaa, og at man i Virkeligheden ogsaa meget lettere kan naa til Enighed derom, hvis der fra de forskellige Sider er fornøden Villie til Stede til at ville hjælpe en nødstedt Industri under ekstraordinært vanskelig Forhold.

Der kunde tænkes ogsaa andre Veje. Man har i de sidste Dage henvendt sig til mig angaaende en dansk Fabrikation, nemlig af Krudt og Patroner, og har gjort opmærksom paa, hvor meningsløst det er, at vi, der har et udmærket Statsværksted, indfører en saa umaadelig Mængde udenlandske Patroner, Jagtpatroner, og man har sagt: Kan der ikke gøres noget? Den Toldsats, der findes og foreslaas bevaret uforandret, 20 Øre pr. kg, er der vist ikke noget at sige til, og jeg tror heller ikke, Importregulering vilde være det rigtige Middel i dette Tilfælde. Jeg kunde derimod tænke mig et andet Middel. Jeg saar forleden Dag selve Regeringspartiets københavnske Hovedorgan bringe en i og for sig udmærket Artikel om det meningsløse i, at vi indfører saa meget Krudt og saa mange Patroner, naar vi dog laver dem saa godt her i Landet; kun en lille Brøkdel af det, der bruges, er af dansk Produktion. Nu tror jeg ikke, at en saadan Bladartikel, selv om den blev gentaget med en Maaned eller en Uges Mellemrum i en hel Række Blade, vil virke stort, for

det viser sig, at den Slags Agitation hjælper forbavsende lidt; men skønt Statsmonopol under de nuværende kapitalistiske Samfundsforhold jo ingenlunde er det samme som Socialisme — det har jeg tidt nok betonet: det har slet ikke noget med Socialisme at gøre, det hævdede vi ogsaa i Tobaksmonopolkommissionen —, vilde jeg dog mene, at her var der maaske et Omraade, hvor det kunde være anbefalelsesværdigt. Tanken om Statsmonopol paa visse Omraader er jo ingenlunde Medlemmer af Venstre fremmed; den højtærede nuværende Finansminister og det ærede Medlem Hr. J. C. Christensen stillede sig jo i sin Tid meget velvilligt overfor Tanken om et Tobaksmonopol, meget velvilligt. Vi fik det ikke; Tiden var vel, da Sagen blev rejst i Kommissionen, heller ikke særlig gunstig, det vilde være blevet alt for dyrt paa det Tidspunkt. Men forøvrigt stiler vi jo gennem hele den Tobaksbeskatningsordning, vi har faaet, direkte frem mod Tobaksmonopolet. Derom kan der ingen Tvivl være; den Tobaksbeskatningsordning, der er gennemført her i Landet, navnlig ved den sidste Tobaksskattelov, som Venstre og det konservative Folkeparti har Æren for, er jo den direkte Vej henimod Monopolet. Og paa andre Omraader er vi til en vis Grad kommet ind paa det, om ikke direkte, saa indirekte; vor Spiritusordning er en Slags indirekte Statsmonopol, der meget let kunde udvides til Ølfabrikationen. Paa saadanne Omraader, Spiritus, Øl, Tobak, har der i mange Lande, og ogsaa fra liberal Side, været stærke Ønsker om at faa Statsmonopol gennemført. Som sagt, det har ikke noget med Socialisme at gøre, det er en finansiel, maaske praktisk, Forholdsregel under de nuværende kapitalistiske Samfundstilstande. Men her er der et Omraade, Fabrikationen af Vaaben og Ammunition, hvor jeg vilde mene, der var mange Grunde til at gennemføre Statsmonopol, og hvor man netop ogsaa fra antimilitaristisk og fredsvenlig Side i alle Lande er stærkt inde paa den Tanke. Jeg minder om, at der i England siden Krigsaarene har bestaaet en omfattende og betydningsfuld Organisation, jeg tror, den hedder Foreningen for demokratisk Kontrol, væsentlig bestaaende af Liberale og Radikale, som arbejder for, at alt, hvad der hedder Krigsindustri, bør være Statsmonopol, idet man mener, at det ogsaa vilde indskrænke Krigsfaren i høj Grad at tage Fabrikationen, Tilvirkningen af Vaaben og Ammunition og alt, hvad der vedrører Krigen, ud af Privatkapitalismens Haand og derved fjerne privatkapitalistiske